

Reader - Leren (lerend vermogen) door cliënten met dementie

Dr. Frans Hoogeveen

Inhoudsopgave

Blz. 3	Inleiding en omschrijving
Blz. 4	Docent
Blz. 6	Doelstellingen
Blz. 7	Programma
Blz. 7	Studiemateriaal

Inleiding en omschrijving

Het aantal mensen met dementie in Nederland neemt gestaag toe. Op dit moment zijn er ongeveer 300.000 mensen met dementie in ons land. In 2045 zal dit aantal zijn verdubbeld. Deze ouderen blijven steeds vaker en steeds langer thuis wonen. Als zij in een later stadium in een zorginstelling worden opgenomen, blijkt vaak dat de mondzorg in de thuissituatie is verwaarloosd. Het belang van goede mondzorg wordt door ouderen en mantelzorgers niet altijd gezien. Door tijdsdruk en personeelstekorten is het ook in de zorginstelling vaak lastig om deze kwetsbare ouderen goede mondzorg aan te bieden. Daarnaast blijkt dat medewerkers in de mondzorg in de praktijk met (ethische) dilemma's te maken hebben. Bijvoorbeeld: hoe ga je om met een oudere met dementie die een mondzorgbehandeling weigert terwijl er echt behandeling moet plaatsvinden om verdere (pijn)klachten te voorkomen?

Vitadent is een organisatie die tandheelkunde en mondzorg naar de kwetsbare cliënten in de zorginstelling brengt. Een compleet team van zorgprofessionals van Vitadent biedt aan cliënten in de zorginstelling ambulante mondzorg. Voor medewerkers van Vitadent is het daarom belangrijk om kennis te hebben van de omgang met deze doelgroep, in het bijzonder met mensen met dementie.

Voor ons dagelijks functioneren zijn geheugenfuncties en lerend vermogen essentieel. Dat geldt ook voor mensen met dementie. Helaas tast de dementie beide vermogens aan. Maar dat betekent nog niet dat mensen met dementie niets meer kunnen onthouden of niets meer kunnen leren. Dementie is immers een (zich geleidelijk voltrekkend) proces. Er blijven dus altijd mogelijkheden, al moet de professional zeker rekening houden met de beperkingen van de cliënt.

Ten aanzien van de mondzorg van en voor mensen met dementie kunnen we te maken krijgen met, onder meer:

- Verlies van zelfzorgvaardigheden, zoals tandenpoetsen
- Angst of verzet bij het ondergaan van mondzorg door anderen

Verlies van geheugenfuncties kan daarbij een rol spelen. Gebruik maken van nog intacte geheugenfuncties en het toepassen van effectieve leerprogramma's door professionals kunnen een positieve bijdrage leveren aan de complexe mondzorgpraktijk ten behoeve van mensen met dementie.

De scholing Leren (lerend vermogen) door cliënten met dementie bestaat uit zes modules:

- Algemene kennis over geheugen en lerend vermogen van mensen met dementie
- Impliciet en expliciet geheugen: implicaties voor de praktijk
- Operant leren: implicaties voor de praktijk
- Foutloos leren: implicaties voor de praktijk
- Emotieleren: implicaties voor de praktijk
- Associatieleren: implicaties voor de praktijk

De doelgroep van de scholing is het team van Vitadent. Dit bestaat uit vakinhoudelijke specialisten, zoals tandartsen, tandartsassistenten, preventie-assistenten, tandprotheticen en mondhygiënist. Verder is deze scholing relevant voor (een deel van) de backofficemedewerkers, zoals kwaliteitsmedewerkers en het management.

De deelnemers aan de scholing doen kennis op over geheugen en lerend vermogen van mensen met dementie, en leren deze kennis te vertalen naar praktijksituaties.

Docent

Dr. Frans Hoogeveen is gz-psycholoog en specialist dementiezorg. Hij is sinds 1990 werkzaam in de ouderenzorg, vooral ten behoeve van mensen met dementie en hun naasten, zowel thuis als in verpleeghuizen. Hij combineert klinisch werk met onderzoek, en is actief in het onderwijs aan zorgprofessionals.

Van 2005 tot 2008 was hij voorzitter van de landelijke multidisciplinaire 'Vereniging voor Psychogeriatric' (VPG), onderdeel van de 'International Psychogeriatric Association'.

Van 2005 tot 2014 was hij gespreksleider van het Alzheimer Café Rijswijk. Alzheimer Café 's zijn ontmoetingsplaatsen voor mensen met dementie en hun naasten. Het overdragen van informatie en lotgenotencontacten zijn kernelementen in het Alzheimer Café.

Van 2009 tot 2022 was Frans hoofdredacteur van DENKBEELD, vakblad over dementie.

Frans Hoogeveen was van 1 september 2009 tot 1 juli 2017 lector Psychogeriatric aan De Haagse Hogeschool.

Hij doet onderzoek op de volgende gebieden:

- Geheugen en lerend vermogen van mensen met dementie
- Muziekinterventies bij dementie
- Geurtoepassingen bij dementie
- Veranderende relaties bij dementie
- Onbegrepen gedrag bij dementie

Frans is expert bij Alzheimer Nederland op het gebied van veranderende (partner)relaties bij dementie.

Frans is een veel gevraagd spreker op congressen en auteur van vele artikelen en boeken op het terrein van de psychogeriatric.

Sinds 2019 is hij zelfstandig gevestigd specialist dementiezorg.

www.franshoogeveen.com
info@franshoogeveen.com

**‘Opnieuw geleerd,
oud gedaan!’**

Doelstelling

Leerdoelen

Module 1

Algemene kennis over geheugen en lerend vermogen van mensen met dementie

De deelnemer heeft kennis van:

- typen geheugen
- geheugenprocessen
- impliciet en expliciet geheugen
- geheugenachteruitgang bij dementie
- vormen van leren
- achteruitgang van lerend vermogen bij dementie

De deelnemer is in staat:

- te formuleren waarom deze kennis relevant is in de complexe mondzorgpraktijk ten behoeve van mensen met dementie
- waar de kansen liggen om deze kennis in de praktijk toe te passen

Module 2

Impliciet en expliciet geheugen: implicaties voor de praktijk

De deelnemer heeft kennis van:

- de werking van het impliciete geheugen
- de werking van het expliciete geheugen
- het belang van routines
- het reminiscentie effect
- het piek-eindeffect

De deelnemer is in staat:

- deze kennis te vertalen naar de complexe mondzorgpraktijk ten behoeve van mensen met dementie

Module 3

Operant leren: implicaties voor de praktijk

De deelnemer heeft kennis van:

- de principes van operant leren
- de werking van bekrachtigingsschema's

De deelnemer is in staat:

- deze kennis te vertalen naar de complexe mondzorgpraktijk ten behoeve van mensen met dementie
- een gedetailleerde taakanalyse te maken
- een operant leerprogramma op te stellen

Module 4

Foutloos leren: implicaties voor de praktijk

De deelnemer heeft kennis van:

- het verschil tussen trial-and-error leren en foutloos leren
- het belang van foutloos leren voor mensen met dementie

De deelnemer is in staat:

- deze kennis te vertalen naar de complexe mondzorgpraktijk ten behoeve van mensen met dementie
- een operant leerprogramma voor foutloos leren op te stellen

Module 5

Emotieleren: implicaties voor de praktijk

De deelnemer heeft kennis van:

- de implicaties van positieve en negatieve emoties voor leerprocessen

De deelnemer is in staat:

- deze kennis te vertalen naar de complexe mondzorgpraktijk ten behoeve van mensen met dementie
- een programma voor emotieleren bij mensen met dementie op te stellen

Module 6

Associatieleren: implicaties voor de praktijk

De deelnemer heeft kennis van:

- de principes van klassieke conditionering

De deelnemer is in staat:

- deze kennis te vertalen naar de complexe mondzorgpraktijk ten behoeve van mensen met dementie
- een programma voor associatieleren bij mensen met dementie op te stellen

Programma

17.00 - 17.45 uur:	Binnenkomst, registratie, eten, drinken en kennismaking met trainer en deelnemers
17.45 - 19.00 uur:	Deel 1
19.00 - 19.15 uur:	Pauze
19.15 - 20.30 uur:	Deel 2
20.30 - 20.45 uur:	Vragen en afronding

Lesdata

- Maandag 16 september 2024
- Dinsdag 17 september 2024
- Donderdag 19 september 2024

Locatie

Vitadent Mondzorg, Van Nelle Fabriek,
Van Nelleweg 1 (Hal 9D), 3044 BC Rotterdam

Studielast:

- Vooraf lezen reader
- Vooraf lezen artikel Hoogeveen (2022)
- Bekijken website
- Aanwezigheid

Studie- materiaal

- De Werd, M., Boelen, D. & Kessels, R. (2013). Foutloos leren bij dementie: Een praktische handleiding. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Dirkse, R., Kessels, R. Hoogeveen, F. & van Dixhoorn, I. (2020). Opnieuw geleerd, oud gedaan. Over het lerend vermogen van mensen met dementie. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Hoogeveen, F.R. (2022). Lerend vermogen van mensen met dementie. Socares, nascholingsplatform voor ouderengeneeskunde, 3, 1, 18-25.
- www.opnieuwgeleerdoudgedaan.nl

Deze reader is geschreven door de docent Frans Hoogeveen en Vitadent Academy, onderdeel van Vitadent Mondzorg. Aan de hand van beschikbare literatuur en eigen observaties of gevolgde lezingen is deze inhoud tot stand gekomen. Enkele bijdragen zijn deels overgenomen uit publicaties, of van het internet.

Vitadent Academy
Van Nelleweg 1 (Hal 9D)
3044 BC Rotterdam
www.vitadent.nl

Copyright © 2024, Vitadent Mondzorg
Overname van informatie uit deze
beschrijving is niet toegestaan.